

**Evropski
Socialni
Sklad**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Poljanska cesta 28
1000 Ljubljana
T 01 30 05 100
F 01 30 05 199
www.zrss.si

Obrazec za prijavo programa seminarja (ŠAH 2)

1. Splošni podatki	
Področje	○ OŠ
Naslov programa	○ Izbirni predmet šah: Šah 2 – šahovsko kombiniranje
Vrsta programa	○ Seminarji Ro
Trajanje programa in število točk	○ 16 ur – 1 točka
Program bo izpeljan	○ V živo, št. ur: 16
Št. udeležencev za eno izpeljavo	○ 12 - 16
Ciljna skupina (navedba predmeta oz. predmetov)	○ Učitelji izbirnega predmeta šah. Program priporočamo tudi mentorjem šahovske interesne dejavnosti oziroma mentorjem šahovskih krožkov na osnovnih in srednjih šolah ter v dijaških domovih.
Vključevanje programa v sistem izobraževanja	<ul style="list-style-type: none"> ○ Didaktični seminarji in ○ Seminarji za uporabo (programskih) orodij <p>Program je enak predpisanemu programu Šah 2 za učitelje izbirnega predmeta šah in nadgrajuje predpisani program Šah 1 – šahovske osnove. Opomba: usposabljanje učiteljev za izvajanje treh enoletnih programov izbirnega predmeta, ki se med seboj nadgrajujejo v smeri 1 → 2 → 3, poteka v treh delih.</p>
2. Temeljni cilji programa	
Vključenost programa v vzgojno-izobraževalni proces	
Navezovanje na cilje in vsebine učnega načrta (zapišite cilje / vsebine iz UN ali kataloga znanj)	Program se navezuje na cilje in vsebine učnega načrta izbirnega predmeta šah, s poudarkom na programu Šah 2 – šahovsko kombiniranje. Pokriva vse tematske sklope učnega načrta enoletnega programa Šah 2 – šahovsko kombiniranje in splošne cilje predmeta na ravni programa Šah 2.
3. Pričakovani dosežki	
Pouk	V povezavi z opravljenim usposabljanjem na seminarju Šah 1 – šahovske osnove in nadaljnjim usposabljanjem na seminarju Šah 3 – šahovska strategija, usposobitev za izvajanje pouka izbirnega predmeta šah.
Učitelji (zmožnosti, ki jih bodo pridobili)	<p>V povezavi z opravljenim usposabljanjem na seminarju Šah 1 – šahovske osnove in nadaljnjim usposabljanjem na seminarju Šah 3 – šahovska strategija, zmožnost za izvajanje učnega načrta izbirnega predmeta šah.</p> <p>Ta zmožnost je osnovana na naslednjih znanjih in spretnostih, pridobljenih na seminarju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznavanje klasične šahovske kulture in vrednostnih izhodišč izbirnega predmeta - poznavanje strukturnih temeljev splošne šahovske teorije (štirirazsežnostni sistem) in njenih izhodišč (ukrivljenost šahovskega prostora; načelo posplošene menjave; ravnotežno in zgodovinsko načelo; teorija aktivnosti – napadalno in preprečevalno lice načela aktivnosti; uporaba enačbe aktivnosti; pobudno načelo; računanje razvojnih tempov) - znanja iz predlaganih vsebin učnega načrta; - metodika izvajanja vaj analitično igranje; - uporaba programov Fritz in Šah za omrežja pri izbirnem predmetu; - načrtovanje, preverjanje in ocenjevanje pri izbirnem predmetu; - aktivne metode vzgojno-izobraževalnega dela pri izbirnem predmetu; - notranja diferenciacija in spremljanje učenčevega napredka pri izbirnem predmetu – <p>v obsegu, ki ga predvideva program Šah 2, drugi izmed treh delov predpisanega programa za učitelje izbirnega predmeta šah.</p>

Učenci (zmožnosti)	<p>Učenci bodo pridobili zmožnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> o uporabe univerzalnega šahovskega jezika <ul style="list-style-type: none"> - za zapisovanje šahovskih stvaritev - za reproduciranje šahovskih stvaritev - pri ustnem šahovskem sporazumevanju o ustvarjanja v šahovski partiji v skladu <ul style="list-style-type: none"> - s tehničnimi pravili šaha - s pravili šahovskega kulturnega vedenja - z zakonitostmi šaha o analiziranja in vrednotenja šahovskih stvaritev o pravočasnega odločanja za načrte in poteze v šahovski partiji o strateškega načrtovanja v šahu o uporabe optimalnega postopka izbiranja poteze o kritičnega in neodvisnega mišljenja v šahu o ekonomične porabe časa za razmišljanje v šahu o samostojnega spopolnjevanja v šahu <ul style="list-style-type: none"> - z uporabo računalniških šahovskih izobraževalnih programov Fritz in Šah za omrežja - z nastopi na šahovskih tekmovanjih - z uporabo krožnega izkustvenega učenja iz lastnih partij ter analitičnih igranj o prenosa najsplošnejših znanj, navad, veščin in postopkov, pridobljenih pri šahovskem učenju, na druga učna in življenjska področja – <p>v obsegu in na ravni programa Šah 2, na osnovi pridobljenih znanj in spretnosti, zapisanih v učnem načrtu, v poglavju Standardi znanja.</p>
---------------------------	---

4. Raziskovalne in strokovne podlage

Obstoječa e-gradiva	<ul style="list-style-type: none"> o Ukmar, M. (2004). <i>Šahovnica</i>. Didaktični pripomoček za pouk izbirnega predmeta šah (Šah 1 – šahovske osnove). Zgoščenka. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. o Chessbase (2004). <i>Fritz 7.0</i>. Zgoščenka s šahovskim igralnim programom in analizatorjem, Hamburg. Nabavljena prevedena zgoščenka: Ljubljana 2004. o Convekta (2005). Šah za omrežja. Računalniški šahovski izobraževalni program za poučevanje v računalniški mreži in za samostojno učenje. London. o Jelen, I., Ukmar, M. (2005). <i>Delovni listi Šah 1 – šahovske osnove</i>. Zgoščenka. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. o Jelen, M., Jelen, I., Ukmar, M. (2006). <i>Šah za omrežja. Priročnik za učitelje</i>. Zgoščenka. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. o Predavatelj (2007), zbral Jelen, I. Učna in didaktična gradiva za učitelje, pripravljena za seminarje predpisanih programov: <i>Šah 1 – šahovske osnove</i>, <i>Šah 2 – šahovsko kombiniranje</i>, <i>Šah 3 – šahovska strategija</i>. Zgoščenka. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
Razvojno-raziskovalni projekti	<p>Načrtovana e-gradiva in drugi projekti:</p> <p>Strokovna skupina za šah</p> <ul style="list-style-type: none"> o načrtuje izpeljavo e-projektov, ki jih je prijavila marca 2006 oziroma najavila decembra istega leta: <ul style="list-style-type: none"> - priprava predlogov podjetju TEKOS d.o.o. za posodobitev programa Šah za omrežja, v skladu s predloženim e-projektom; - priprava podrobnejšega seznama IKT kompetenc učiteljev izbirnega predmeta šah; - priprava e-gradiv v interaktivni obliki, za učenje prek medmrežja (predvidena računalniška programska orodja za pripravo gradiv: <i>Hot potatoes</i>, <i>Little Chess Partner</i> in <i>Flash MX</i> – program za programiranje swf filmov): <ul style="list-style-type: none"> - Delovni listi za izbirni predmet šah: Šah 1 – šahovske osnove (posodobitev v interaktivno obliko) - Delovni listi za izbirni predmet šah: Šah 2 – šahovsko kombiniranje - Delovni listi za izbirni predmet šah: Šah 3 – šahovska strategija - Učbenik za izbirni predmet šah (tudi možnost uporabe v natisnjeni obliki). o načrtuje, da bodo učna gradiva in didaktični pripomočki za izbirni predmet šah, ki so objavljena na spletni strani Šahovske zveze Slovenije: <ul style="list-style-type: none"> - v prvi fazi dopolnjeni s preostalimi že pripravljenimi gradivi, - v naslednji fazi urejeni in objavljeni na spletnem portalu učnih gradiv Ministrstva za šolstvo oziroma Zavoda RS za šolstvo. o načrtuje glede izobraževanja učiteljev <ul style="list-style-type: none"> - izvajanje seminarjev predpisanih programov za učitelje, oziroma - izvajanje seminarjev po sprejetih programih za učitelje, ki jih izvajajo multiplikatorji - izvajanje posodobitvenih seminarjev za učitelje o načrtuje lektoriranje oziroma posodobitev ter publiciranje učnega načrta za izbirni predmet.

	<p><u>Opomba:</u></p> <p>Pri zagotavljanju pogojev za razvojno-raziskovalne projekte v šahu, oziroma strokovnih in kadrovske pogojev nadaljnjega uvajanja in razvoja izbirnega predmeta, je med drugim potrebno upoštevati tudi naslednje značilnosti in posebnosti tematskega področja šah:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Šah je večtisočletna dediščina človeške civilizacije, samoniklo področje umske kulture in športa, ki v družini športov predstavlja umski šport (<i>mind sport</i>). ○ Šahovska športna vzgoja ima na osnovnošolskega učenca mnogostransko pozitiven vpliv, še posebej na spodbujanje in razvijanje njegovih odlik mišljenja, kjer ima lahko podobno pozitiven vpliv kot jo ima telesno-gibalna športna vzgoja na razvoj njegovih gibalnih sposobnosti. ○ Šahovska športna vzgoja v osnovni šoli poteka prek šahovske interesne dejavnosti in izbirnega predmeta šah. ○ Visokošolske športne institucije, ki so v skladu z Zakonom o športu strokovno in kadrovske pristojne za šahovsko oziroma umsko športno področje, v Sloveniji tega področja v strokovnem, kadrovskem in programskem smislu še ne pokrivajo in zanj še niso strokovno kompetentne. ○ V prehodnem obdobju, ko za razvoj stroke in izobraževanje učiteljev še ni poskrbljeno v okviru slovenskih visokošolskih institucij, poteka uvajanje izbirnega predmeta šah v osnovno šolo ob strokovni podpori Šahovske zveze Slovenije, oziroma kadrov s strokovnimi nazivi mednarodne (Fide) in nacionalne šahovske zveze (ŠZS). ○ Izbirni predmet šah se izvaja v računalniški učilnici, s pomočjo računalniških šahovskih izobraževalnih programov. ○ Pri pripravi nadaljnjih razvojno-raziskovalnih projektov in drugih strokovnih podlag za izbirni predmet, se strokovna skupina za šah, imenovana s strani Zavoda RS za šolstvo, opira na: <ul style="list-style-type: none"> - sprejete dokumente, - izkušnje dosedanjega uvajanja izbirnega predmeta in vizijo ter strategijo nadaljnjega razvoja, opisano v strokovnem prispevku: <i>Uvajanje izbirnega predmeta šah v osnovno šolo 2002-2007. Pogled naprej</i>. (Strokovna skupina za šah, januar 2008).
<p>Druge strokovne podlage:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Literatura: <p>ALEKSEJEV, N. G. (1990). <i>Šahmati i razvitije mišljenja</i>. V: <i>Šahmati: nauka, opit, masterstvo</i>. Uredil Zlotnik, B. A. Moskva: Visšaja škola, str. 51-54.</p> <p>BIDEV, Pavle (1972). <i>Šah simbol kozmosa</i> (Geneza šahovske igre od kineske astrologije do indijske mistike). Skopje: Organizacioni odbor šahovske olimpijade.</p> <p>BLANCO, Uvencio (2001). <i>The Chess Teaching System</i>. Caracas. Published by FIDE. Milano: Verpal.</p> <p>BOGOJAVLENSKAJA, D. B. (1990) V: <i>Ot igri – k intelektu: Prodolženije temi</i>. Učiteljskaja gazeta. Št. 48.</p> <p>BOTVINIK, M. M. (1978). <i>Iskustvo li šahmati? V: Polveka v šahmatah</i>. Fizkultura i sport. Moskva. Str. 258-266.</p> <p>CHASE, W. G., & SIMON, H. A. (1973). <i>Perception in chess</i>. Cognitive Psychology, Št. 4, str. 55-81.</p> <p>CELONE, J. (2001). <i>The Effects of a Chess Program on Abstract Reasoning and Problem-Solving in Elementary School Children</i>. Ann Arbor, MI. Bell & Howell Information and Learning Co.</p> <p>CHALLENGING MATHEMATICS. Pridobljeno 30. 10. 2007 s spletnega portala www.chess-math.org/. Chess'n Math Association, Canada's National Scholastic Chess Organization, 1681 Bayview Avenue, Toronto, Ont. M4G 3C1.</p> <p>CHRISTIAEN, J. (1976). <i>Chess and Cognitive Development</i>. Doktorska disertacija. Prevedel Stanley Epstein. V: Ferguson, Robert (1995).</p> <p>DAUVERGNE, P. (2000). <i>The Case for Chess as a Tool to Develop Our's Children's Minds</i>. Pridobljeno 25.10.2007 s http://www.auschess.org.au/articles/chessmind.htm.</p> <p>DIDIŠKO, V. I. (1989). <i>Logika sovremenih šahmat</i>. Polimja. Minsk.</p> <p>ELYOT, Sir Thomas (1551): <i>Book of the Governor</i>.</p> <p>ESSEGERN, K. (1988). <i>Is health maintained by playing chess? V: Importance of chess to education, science and culture</i>. Abstracts of Papers. Special Course of the Dresden University of Technology.</p> <p>FERGUSON, R., C. (1988). <i>Development of Reasoning and Memory through Chess</i>. V: Ferguson (2007).</p> <p>FERGUSON, R., C. (1994). <i>Teaching the Fourth R (Reflective Reasoning) through Chess</i>. Doktorska disertacija.</p> <p>FERGUSON, R., C. (1995). <i>Chess in Education. Research summary</i>. Paper Presented at the Chess in Education A Wise Move Conference, Borough of Manhattan Community College, New York, NY. Pridobljeno 25. 10. 2007 s http://www.gardinerchess.com/publicationsbenefits/ciers.pdf.</p> <p>FERGUSON, R. C. (2007). <i>Teacher's Guide: Research and Benefits of Chess</i>. Pridobljeno 11. 10. 2007 s www.quadcchess.com/benefits_of_chess.html.</p> <p>FRANK, Albert (1974). <i>Chess and Aptitudes</i>. Doktorska disertacija. Zaire. Prevedel Stanley Epstein. V: Ferguson, Robert (1995).</p>

- FRANKLIN, Benjamin (December 1786): *Morals on Chess*. Columbian Magazin.
- GERŠUNSKIJ B., KROGIUS N. (1987): *Gimnastika uma, sredstvo vospitanija*. V: Sovjetskaja pedagogika. Št 1. Moskva.
- GOBET, F., CAMPITELLI, G. (2005). *Educational benefits of chess instruction: A critical review*. ESCR Centre for Research in Development, Instruction and Training. School of Psychology. University of Nottingham.
- GROBELŠEK, Ana (2007). *Vzgojne in izobraževalne razsežnosti šahovske igre*. Diplomsko delo. Mentorica dr. Jana Kalin. Univerza v Ljubljani. Filozofska fakulteta. Oddelek za pedagogiko in andragogiko.
- HARTMANN, Helmut (1988). *Development of a personality by chess in extracurricular activities*. V: Importance of chess to education, science and culture. Abstracts of Papers. Special Course of the Dresden University of Technology.
- HO, Frank (2006). *Benefits of Chess for Academic Performance and Creative Thinking*. V: Ho Math and Chess Research and Articles. Vancouver, Kanada. Pridobljeno 30. 10. 2007 s www.thechessacademy.org/Research_Testimonials.htm.
- HO, Frank (2007). *Maximize Educational Value of Chess*. V: Ho Math and Chess Research and Articles. Vancouver, Kanada. Pridobljeno 30. 10. 2007 s www.thechessacademy.org/Research_Testimonials.htm.
- HOLDING, Dennis H. (1985): *The psychology of chess skill*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Hillsdale, New Jersey.
- JELEN, I. (1988). *Kako in zakaj vrednotimo svoje šahovske stvaritve*. V: Telesna kultura, letn. XXXVI, 3-4, str. 14-18.
- JELEN, I. (1993). *Slovenske srednje šahovske šole - pedagoški koncept v teoriji in praksi*. V: Šahovska misel, november, str. 145-151.
- JELEN, I. (2003). *Izbirni predmet ŠAH v devetletki*. V: Didakta, september/oktober. Letnik XII.
- JELEN, I. (2004) *O izbirnem predmetu šah v devetletki*. V: Šahovska misel. Št. 9. Str. 23-27.
- JELEN, I. (2007) *Uvajanje izbirnega predmeta šah v osnovno šolo od 2002 do 2007. Pogled naprej*. Šahovska zveza Slovenije – Zavodu RS za šolstvo.
- KAMENOV, Emil (1983). *Intelektualno vaspitanje kroz igru*. Svjetlost, Sarajevo.
- KAUKE, Marion (1988): *The influence of playing chess on the formation of the intellectual capability*. V: Importance of chess to education, science and culture. Abstracts of Papers. Special Course of the Dresden University of Technology.
- KENNEDY, M. (1998). *More than a game: Eight transition lessons chess teaches*. Reaching Today's Youth: The Community Circle of Caring Journal, 2, 17-19.
- KOBALIJA, M. R. (2007). *Prinjatije rešenja v šahmatnih poedinkah pri deficite vremeni*. Disertacija kandidata pedagoških znanosti. RGUFK, Moskva. 185 str.
- KOSTJEV, A. (2004). *Pedagogics and school chess work*. Referat na prvem mednarodnem kongresu šolskega šaha, Calvia (Španija). Pridobljeno 15.11.2005 iz: <http://www.fide.com/news/download/iscuaddr.doc>.
- KOSTJEV, A. (2007). *Strategija prorjiva*. V: »64 – Šahmatnoje obozrenije«, št. 1, str. 40-43.
- KOSTJUKOVA, T. JA. (1984). *Visše šahmatnoje obrazovanije*. V: *Teorija i praktika šahmatnoj igri*. Str. 5-12. Visšaja škola. Moskva.
- KOZOLE, T. (1994). *Šah kot interesna dejavnost učencev v osnovni šoli*. Diplomsko naloga. Mentor: mag. Mladen Tancer, dr. Jože Vauhnik. Univerza v Mariboru. Pedagoška fakulteta Maribor, smer: razredni pouk. 76 str.
- KROGIUS, N. (1986). *Psychologie im Schach*. Sportverlag Berlin.
- KUNICIN, G.I. (1981). *Šahmati – iskustvo!* V: Šahmatnoje obozrenije. Št. 20.
- LEVY, W. (1987). *Utilizing Chess to Promote Self-Esteem in Perceptually Impaired Students*. A governor's teacher grant program through the New Jersey State Department of Education.
- LEŠNIK, R. (1979): *Šahu več vzgojne skrbi*. V: Telesna kultura. Št 3. Str. 23-26. Ljubljana.
- LIPTRAP, J. (1999). *Chess and Standardized Test Scores*. (Klein High School, Spring, Texas). Chess Coach Newsletter, Spring 1999, Vol. 11, No. 1., pp. 5 & 7. Pridobljeno 20. 10. 2007 z: www.uschess.org/scholastic/coachnews.html
- MALKIN, V. B. (1990). *Mediko-biologičeskie problemi šahmat*. V: *Šahmati: nauka, opit, masterstvo*. Uredil Zlotnik, B. A. Moskva: Visšaja škola, str. 6-41.
- MARGULIES, Stuart (1996). *The Effect of Chess on Reading Scores*. V: Ferguson (2007).
- MARJORAM, T. (1988): *Chess and able children*. V: Teaching able children. Str. 105-113. Kogan Page books for teachers. London.
- MEHLHORN, H. G. (1988): *Effects of chess on the mental activity*. V: Importance of chess to education, science and culture. Abstracts of Papers. Special Course of the Dresden University of Technology.
- NEČAJEV A.P. (1989): *Psihologija pobed i poraženij v šahmatnoj igre*. Moskva - Leningrad.
- NEVERKOVIČ, S. D. (2001). *Šahmati kak predmet humanitarnogo cikla v obščeeobrazovatelnoj škole*. V reviji: Fizičeskaja kultura. Št. 2.
- NOVAK, H. (1983): *Vloga in organiziranost interesnih dejavnosti v COŠ*. V: Sodobna pedagogika. Št. 1-2. Ljubljana.

	<p>NURSE, D. (1995). <i>Chess & Math Add Up</i>. Teach, maj/junij 1995, stran 15, navaja Yee Wang Fung-ovo raziskavo na Kitajski univerzi v Hong Kongu. V: Ferguson (2007).</p> <p>PALM, C. (1990). <i>Chess improves Academic Performance</i>. V: New York City Schools Chess Program. Manhattan Chess Club School.</p> <p>PEČJAK, V. (1987). <i>Misliti, delati, živeti ustvarjalno</i>. DZS. Ljubljana.</p> <p>PISK, Jernej (2005). <i>Razpiranje prostora filozofije športa</i>. V: Anthropolos 2005, št. 1/4, str. 201-211.</p> <p>POLOUDIN, V. A. (2006). <i>Šahmat v načetni školi: obrazovatelni aspekt</i>. V reviji: Načetnoe obrazovanje. Št. 3, str. 18-212.</p> <p>POLOUDIN, V. A. (2007). <i>Obučeni igrati v šahmat s primenom kompjuternih tehnologij kak kompleksno sredstvo povišanja intelektualnih sposobnosti mladih študentov</i>. Disertacija kandidata pedagoških znanosti. RGUFK, Moskva. 192 str.</p> <p>RAKČEVIĆ, D. (1983). <i>Interesne dejavnosti v osnovni šoli</i>. V: Vzgoja in izobraževanje. Št. 4. Ljubljana.</p> <p>RIFNER, P. (1992). <i>Playing Chess: A Study of Problem-Solving Skills in Students with Average and Above Average Intelligence</i>. Doktorska disertacija.</p> <p>SCHMIDT, B. (1982). <i>How to teach chess in the public schools: A course outline</i>. Raleigh, NC: Author.</p> <p>SIMON, H. A., CHASE, W. G. (1973). <i>Skill in chess</i>. American Scientist, št. 61, str. 394-403.</p> <p>SIMON, H. A., GILMARTIN, K. (1973). <i>Simulation of Memory for Chess Positions</i>. Cognitive Psychology. Št. 5, str. 29-46. V: Tancig 1983, str. 32-33.</p> <p>SMITH, J., & SULLIVAN, M. (1997, November). <i>The effects of chess instruction on students' level of field dependence/independence</i>. Paper presented at the Annual Meeting of the Mid-South Educational Research Association, Memphis, TN.</p> <p>STANIČ, I. (1974). <i>Učni načrt za fakultativni pouk šaha v 2., 3. in 4. razredu na osnovni šoli Kočevje</i>. V: Tancer (1986b). Str. 59-63.</p> <p>SUHIN, I. G. (1990). <i>Šahmat, prvi god: Posobie dlja učitelja</i>. Obninsk: Duhovnoe vrozozhdenije. 120 str.</p> <p>SUHIN, I. G. (1998). <i>Šahmat, prvi god: Učebnik dlja prvego klasa četirehletnej i triletnje načetne škole</i>. Obninsk: Duhovnoe vrozozhdenije. 164 str.</p> <p>SUHIN, I. G. (2002). <i>Fakultativni kurs "Šahmat – škole"</i>. V zborniku: <i>Programi obšobrazovatelnih učreženij. Načetne klasi (1 – 4)</i>. V dveh delih, del II. Moskva: Prosvešćenije, str. 370-392.</p> <p>SUHIN, I. G. (2003). <i>Šahmat, drugi god: Učebnik dlja prvego klasa četirehletnej i triletnje načetne škole</i>. Obninsk: Duhovnoe vrozozhdenije. 160 str.</p> <p>SUHIN, I. G. (2004). <i>Šahmat, drugi god: Posobie dlja učitelja</i>. Obninsk: Duhovnoe vrozozhdenije. 104 str.</p> <p>SUHIN, I. G. (2007 – v tisku). <i>Šahmat, tretji god: Učebnik dlja prvego klasa četirehletnej i triletnje načetne škole</i>. Obninsk: Duhovnoe vrozozhdenije.</p> <p>SUKHIN, I. G. (2003). <i>Educational Course in Chess for Primary School</i>. Informational report. Pridobljeno 10.12.2005 iz: http://chess555.narod.ru/for4.htm.</p> <p>SUKHIN, I. G. (2005). <i>Chess for children aged 0 to 14, their parents and teachers</i>. Pridobljeno 10.12.2005 iz: http://chess555.narod.ru/.</p> <p>SUHOMLINSKI, V. A. (1984). <i>Kak vospitvat samodisciplinu v umstvenom trude</i>. V: Izbrana dela v petih delih, drugi del: <i>Sto sovetov učitelju</i>. Kiev: Radjanska škola.</p> <p>SUHOMLINSKY, V. A. (2003). <i>I Give My Heart to Children</i>. Laurelhurst Publications. Ali</p> <p>SYDOW, H. (1988). <i>The development of cognitive abilities as presupposition of chess playing</i>. V: Importance of chess to education, science and culture. Abstracts of Papers. Special Course of the Dresden University of Technology.</p> <p>TALIZINA, N. F. (1988). <i>Formirovanije poznavatelnoj dejatelnosti mladih študentov</i>. Moskva: Prosvešćenije. 175 str.</p> <p>TAM in drugi (2005). <i>Thinking moves 2</i>. Northland Primary School. Singapore. Pridobljeno 21. 10. 2007 z: http://www.iproed.com/AR/symarch2006.htm.</p> <p>TANCER, Mladen (1975). <i>Vzgojna funkcija šaha v okviru prostovoljnih dejavnosti učencev</i>. Sodobna pedagogika, št. 3-4. Str. 160-166.</p> <p>TANCER, Mladen (1986a): <i>Decenija šahovskog obrazovanja na Pedagoškoj akademiji u Mariboru</i>. V: Šahovski glasnik. Št. 1. Zagreb.</p> <p>TANCER, Mladen – ur. (1986b): <i>Šah v osnovni šoli. Gradivo za mentorje šahovskih krožkov</i>. Univerza v Mariboru. Pedagoška fakulteta.</p> <p>TANCER, Mladen (1986c). <i>Šah kot interesna dejavnost v osnovni šoli</i>. V: Metodični prispevki za uspešnejše vzgojno-izobraževalno delo. Str. 124-135. Uredila: Amand Papotnik, Alojz Fošnarič. Pedagoška akademija Maribor.</p> <p>TANCER, Mladen (1991): <i>Nadarjeni učenec v svetu šaha</i>. V: Vzgoja in izobraževanje, letnik XXII. Št. 3. Ljubljana.</p> <p>TANCIG, S. (1983). <i>Nekateri kognitivni procesi v šahovski igri</i>. Disertacija. Filozofska fakulteta v Ljubljani.</p> <p>TIHOMIROV, O. K. (1969). <i>Struktura mislilne dejatelnosti človeka</i>. Moskva.</p> <p>TIMOFEJEV, A. A. (2003). <i>Školnje šahmat kak učebni predmet</i>. V: Uroki šahmat v načetni školi: Opi i perspektivi. Moskva. 120 str.</p> <p>TIMOFEJEV, A. A. (2006a). <i>Šahmat i tendencija k integraciji predmetov v načetni školi</i>. V reviji: Teorija i prakcija dopolnitelnogo obrazovanja. Št. 3, str. 57-62.</p>
--	--

	<p>Moskva.</p> <p>TIMOFEJEV, A. A. (2006b). <i>Šahmati kak učebnij predmet v načalni školi</i>. V reviji: Načalnoje obrazovanje. Št 4, str. 25-33. Moskva.</p> <p>TIMOFEJEV, A. A. (2007). <i>Ješče raz ob učebnom predmete šahmati</i>. V reviji: Načalnoje obrazovanje. Moskva.</p> <p>VAIL, K. (1995). <i>Check This, Mate: Chess Moves Kids</i>. The American School Board Journal, September 1995, pp. 38-40.</p> <p>VIDMAR, M. (1957). Šah. Ljubljana: Državna založba Slovenije.</p> <p>VUKOVIČ, Vladimir (1972). <i>Razvoj šahovskih idej</i>. Šahovska naklada. Zagreb.</p> <p>VUKOVIČ, Vladimir (1990). <i>Uvod u šah na osnovi opće šahovske teorije</i>. Šahovska naklada. Zagreb.</p> <p>WHITMAN, N. (1975, January). <i>Chess in the geometry classroom</i>. Mathematics Teacher, 68, 71-72.</p> <p>ZANINOVIĆ, Mate (1988): <i>Opća povijest pedagogije</i>. Školska knjiga. Zagreb.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Prispevki članov strokovne skupine šah, objavljeni v seminarskih brošurah predpisanih programov oz. seminarjev za multiplikatorje Šah 1, Šah 2 in Šah 3. Zavod RS za šolstvo 2007: <ul style="list-style-type: none"> - Iztok Jelen: <i>Klasična šahovska kultura in vrednostna izhodišča izbirnega predmeta. Splošno-teoretska šahovska izhodišča. K doseganju splošnih in operativnih ciljev učnega načrta</i>. Seminar PRP Šah 1. - Iztok Jelen: <i>Iz teorije kombinacij</i>. Seminar PRP Šah 2. - Iztok Jelen: <i>Računanje razvojnih tempov</i>. Seminar PRP Šah 2. - Iztok Jelen: <i>Vaje analitično igranje</i>. Seminar PRP Šah 3. - Marjana Jelen: <i>Načrtovanje, preverjanje in ocenjevanje pri izbirnem predmetu šah</i>. Seminarji PRP Šah 1, Šah 2 in Šah 3. - Matjaž Mikac: <i>Vsebine 2, 4, 7 in 8 iz učnega načrta Šah 1</i>. Seminar PRP Šah 1. - Matjaž Mikac: <i>Vsebine 2, 3 in 5 iz učnega načrta Šah 2</i>. Seminar PRP Šah 2. - Matjaž Mikac: <i>Sprehod skozi šahovsko strategijo</i>. Seminar PRP Šah 3. - Mitja Ukmar: <i>Šahovske skladbe</i>. Seminar PRP Šah 3. o Izbirni predmet šah na spletni strani Šahovske zveze Slovenije: http://www.sah-zveza.si/ <ul style="list-style-type: none"> → Izbirni predmet → Republiški trener → Šah za omrežja → Učiteljski forum
--	---

5. Vsebinska struktura programa		
Naslov vsebine teme	Oblike dela	Število ur
Šahovska vrednostna izhodišča pri izbirnem predmetu šah in osnove splošne šahovske teorije - 2. del.	Predavanje, delavnica	2
Načrtovanje dela, učnega sklopa in učiteljeve priprave na pouk - 2. del, na zgledu izbranega učnega sklopa iz Šah 2	Predavanje, delavnica	2
Preverjanje in ocenjevanje - določitev kriterijev - 2. del, na zgledu izbranega učnega sklopa iz Šah 2.	Predavanje, delavnica	2
Uporaba računalniškega programa Šah za omrežja (Chess School for Networks) pri izbirnem predmetu šah – 2. del.	Predavanje, vaje, delavnica	2
Izbrane vsebine iz učnega načrta Šah 2 (z uporabo računalniških programov Šah za omrežja in Fritz).	Predavanje, vaje	2
Aktivne metode vzgojno-izobraževalnega dela pri izbirnem predmetu šah – 1. del	Predavanje, delavnica	2
Notranja diferenciacija in spremljanje učenčevega napredka pri izbirnem predmetu šah – 1. del	Predavanje, delavnica	2
Praktični nastopi in priprava seminarskega dela (z uporabo računalniškega programa Fritz) – 2. del	Vaje	2

6. Predlagane teme seminarskih nalog	
Seminarske naloge so obvezne, udeleženci jih lahko izvedejo tudi v parih.	
o Izdelek: Vaja analitično igranje pri Šah 2: preigravanje uvodnih desetih taktov in samostojno igranje tripoteznega odlomka proti nasprotniku (z uporabo šahovske ure), analiza odigranega s pomočjo analizatorja Fritz, izpolnjevanje predpisanega obrazca ter ovrednotenje in ocenjevanje praktičnega nastopa ter analitičnega dela.	
o Gradivo za pouk ali samostojno delo pri izbirnem predmetu šah: Šah 2 – šahovsko kombiniranje, s pomočjo programov Šah za omrežja ali Fritz.	
o Načrtovanje pouka pri izbirnem predmetu šah: priprava učnega sklopa iz programa Šah 2 – šahovsko kombiniranje oz. priprava na pouk.	

7. Pogoji za izvedbo seminarja	
Pogoji za udeležence (npr. osnovno znanje uporabe računalnika; učitelji matematike v OŠ...)	<ul style="list-style-type: none"> o učitelji izbirnega predmeta šah v osnovni šoli ali mentorji šahovske interesne dejavnosti v vzgojno-izobraževalnih zavodih; o opravljen seminar predpisanega programa za učitelje izbirnega predmeta šah: Šah 1 – šahovske osnove.
Materialni pogoji za izvedbo programa	<p><u>Prostor</u>: standardno opremljena računalniška učilnica.</p> <ol style="list-style-type: none"> 16 (najmanj 12) opremljenih delovnih mest za udeležence predstavitveno delovno mesto: projektor za računalniško sliko z ločljivostjo min. 800 x 600 in MMMR (zvočniki) tiskalnik dostop do omrežja internet preko usmerjevalnika (vsaj 128 Kbps), vzpostavljena računalniška mreža med vsemi računalniki in tiskalnikom operacijski sistem, pisarniški paket, programska oprema za dostop v internet potrebna didaktična programska oprema: <ol style="list-style-type: none"> a. stenska šahovska demonstracijska deska b. obrazci za vaje analitično igranje potrebna specialna programska oprema: <ol style="list-style-type: none"> a. računalniški šahovski izobraževalni program Šah za omrežja (delovanje v računalniški mreži) b. računalniški šahovski program Fritz 7.0. <p>Opomba: namestitev oz. preverjanje delovanja specialne programske opreme v mreži je potrebno opraviti pred seminarjem in traja nekaj ur</p> potrošni material: zgoščenke, papir in kemični svinčniki za udeležence
Tehnična pomoč (Navedite naslov ali e-naslov tehnične podpore)	Za programa Šah za omrežja in Fritz: Podjetje TEKOS d.o.o., Ravne na Koroškem; elektronska pošta: tekosdoo@siol.net

8. Koordinator seminarja in predavatelji (predavatelji in asistenti) in njihove reference	Reference
--	-----------

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za šolstvo in šport.

Koordinator seminarja	Iztok Jelen	strokovni vodja višje šahovske šole ŠZS, mednarodni mojster in trener Fideja, pripravljavec učnega načrta za izbirni predmet šah ter predpisanih programov in seminarских učnih gradiv za učitelje
Predavatelji/asistenti	Multiplikatorji: Aljoša Grosar, Jasna Jelen, Viktor Jemec, Bogdan Osolin, Francka Petek, Niko Praznik, Lea Števanec, Mladen Tancer, Vesna Založnik. Imena in reference članov tima že aktivnih predavateljev: ↓	so iz vrst tistih najboljših slovenskih šahistov, ki izpolnjujejo izobrazbene pogoje za učitelja v osnovni šoli. Uspešno so opravili izobraževanje za multiplikatorje Šah 1 in Šah 2, oziroma tudi Šah 3 in so poznavalci računalniških šahovskih izobraževalnih programov Fritz in Šah za omrežja
	Niko Praznik (vodja tima)	prof. zgodovine in sociologije; mojster Fideja, končana višja šahovska šola ŠZS; učitelj izbirnega predmeta šah
	Aljoša Grosar	prof. športne vzgoje; mednarodni mojster in trener Fideja; vodenje srednje šahovske šole ŠZS
	Viktor Jemec	mag. strojništva, svetnik; 2. kategorija ŠZS; opravljeno dopolnilno izobraževanje za računalničarja; učitelj izbirnega predmeta šah
	Francka Petek	prof. matematike, svetnica; mojstrica Fideja; učiteljica izbirnega predmeta šah
	Lea Števanec	mag., prof. matematike; mojstrica Fideja; končana višja šahovska šola ŠZS
	Vesna Založnik	univ.dipl. pedagoginja in univ. dipl. bibliotekarka, mentorica; 1. ženska kategorija ŠZS; učiteljica izbirnega predmeta šah